

Prinsens Urv

En fortelling om Prins Hans
av Danmark

JOHANN W. OLDCASTLE

Compass Books

IKKE NOEN ORDINÆR BØKER

Strengt opphavsrett hører til Isak Rolsen *ad infinitum*

Bildet på frontsiden CC Don Hinchcliffe, redigert

Publisert med Bookmundo

Prinsens

Urv

JOHANN W.

OLDCASTLE

Dedikert til Prins Vincent av Danmark

© Isak Rolsen *ad infinitum*. Ingen del av dette verket kan kopieres, selges, lagres i et gjenfinningsystem eller annen aktivitet som ikke er tillatt i henhold til lov om opphavsrett, uten tillatelse fra forfatteren, utgiveren eller hans etterfølgere i henhold til loven så lenge hans linje varer. Enhver slik aktivitet er et brudd på lov om opphavsrett. Opphavsrett under britisk lov.

KAPITTEL EN

En Prins i et Fremmed Land

Det var mørkt. Det er ikke til å si at det var mørkt på en jordisk vei, men det var mørkt i landet, mørk i sinn, mørket av strid, mørket av døden.

Det var 1528 og Dronningen Isabella av Danmark, kong Christian IIs hustru, var død og begravet. Hun lå under Sankt Petri Kirkes bygning i Lierre, i Habsburg, langt fra hennes hjem i Danmark som dets rette dronning. Kongen ble til stede der også, og prins Hans, deres sønn, men mørke skyer var over dem. Kong Frederik den første hadde tatt over med hans krigshærer i Danmark som kongen, fordi han var kongens bror, og en sønn av kong Hans som var nylig død. Festningen i Lierre var et vakkert sted, omringet med grønne trær av Belgia, og i mai var det ikke minst så grønt. Men dets skjønnhet kunne ikke ta bort de mørke skyer som var så lav over prins Hans, mens han

stod ved vinduet på trappen som gikk opp til tårnet ovenfor. Han var tolv år men i sitt korte liv hadde sett fullhet av hemmeligheter og komplott og politiske intriger som var en stor del av livet i en kongelig familie. Tre år tidligere hadde han vært i arvingen til landets trone, og nå ved én manns grådighet var han en eksil og utkast fra alt som hadde betydd ham intet. Ja, det var veldig mørkt. Festningen hørt Keiser Charles V av den Hellige Romerske Keiserrike til, men han var veldig langsomt om å sende hjelp til å invadere Norge, som var Kong Christians planen, fordi kongen var i samband med Martin Luther, som keiser Charles hatet med hele hans hjerte, og ville ikke hjelpe noen som var en 'kjetter' til Romas Kirke. Med på Lierres Festning var en som het Greve Carl Sørby. Han var en dansk adelsmann som kong Christian hadde sendt bort i sin regn fra København. Greve Carl var en mann av mektig ærgjerrighet og stoppet med intet for å gjøre seg selv høyere i menneskenes øyne, og for å ta makt og

Fra vinduet i Pierres festning = Prins Hans som fremmed

pengen. Nå var han på salen i festningen med hans rett håndmann, keiser Charles Vs favoritt, en adelsmann som het Pieterszoon Eck.

‘Greve Pieterszoon!’, Greve Carl var til med å si, ‘Du vet da vel hvordan keiser Charles V hater Luther og hvordan kong Christian II har samband med ham; ja, det har vært sagt at han vil gjerne ha det Nye Testamentet, som de lutherske skulle si er en bok av Gud, men er bare en dokument full av kjetteri og løgner, oversatt til dansk, så alle kan få lese og vite det i Danmark. Og som du vet også, kong Christian sendte meg hit av sin såre sjalusi; hvem er han for å søke ly med meg, etter han har gjort sådan en ting. Så lenge vi får vite, er kong Frederik en katolsk, og han har alltid vært meg en venn. Dette kan jo ikke gå frem for evig tid.’

‘Greve Carl!’, svarte Greve Pieterszoon, ‘du taler nå forræderi! Du som har tatt kong Christian inn som en venn, skal du da forråde ham? Kan du ikke være tålmodig med ham? Snart skal han vende tilbake til Marias kirke,

fordi han gjerne vil ha keiser Charles til å hjelpe.’

‘Ha!’, ropte Greve Carl, ‘Er du en kjetter også? Forstår du ikke at vi er i et farlig sted hvis vi lider en kjetter for å få leve hos oss? Nei, ved Sankt Peters sjel, må vi gjøre noe om det. Jeg skal skrive et brev til kong Frederik og spørre ham hva er best å gjøre. Og du skal være stille, og ikke si noe om denne ting.’

‘Jeg skal være stille hvis du vil, Greve’, svarte Pieterszoon, ‘Men se til at du gjør ikke noe i hastighet. Vi må ta det langsomt.’

‘Det er det, din høyhet’, sa Greve Carl, ‘I ditt hus er ditt ord lov til alle dem som bor der.’

Så var Eck og Sørby både av en sinn på denne måten, og hele huset var satt opp imot kong Christian og hans sønn, Hans av Danmark.

Kongen var i samme stund i hete samtale med sin rådgiver som hadde flyttet med ham til Belgia.

‘Deres Majestet’, han bad kongen, ‘Vi er, hvis vi deltar med deg på denne måten, kjetter etter Marias kirkes lov. Vet du det ikke?’

‘Jeg er kongen’, kongen tordnet, ‘Mitt ord er lov. Jeg skal ha de danske til å få lese Guds ord i sitt eget tungemål. Hvis du ikke vil delta er du da ikke bare en kjetter, men en forræder også. Gi mine bud frem, så skal du få din egen igjen når jeg kommer tilbake til min egen, og være høy.’

‘Kongens lov være gjort’, svarte han, men bare for kongens skyld sa han det.

Mange, mange hadde gått opp Fort de Lierres trappe til tårnets topp, og de hadde utslettet den inn dets senter var lavere enn de to sidene ved tårnets midt og veggen. Det hadde stått der i nær to hundre år og vokterne hadde gått opp og ned tusener av timer på de gamle stener som gjorde det til en fast borg, men ikke så fast at forræder kunne ikke komme fra inne i den. Rundt omkring det var landet lav og flate så lenge din øyne kunne strekke til å se, en avsluttet mark av hager og trær og lite linjer av skinnende vann hvor de kanaler gikk gjennom markene på deres vei opp og ned, eller hvor en elv gikk på en vandring gjennom

markene og skogene. Omringet med en vollgrav full av vann som skinnet i aftensol, stod Fort de Lierre. Prins Hans vendte fra hans plass ved vinduet. Mange ganger også hadde én stått ved dette vinduet og skuet ut for å se på fienden og for mange timer ventet uten å se noen ting. For Hans, det var bare en annen dag i et fremmed land. Ned i den store salen var det store ilder brennende midt i rommet. Rundt dem lå de jegerhunder, store men tynne og én kunne se deres ben. Tjener og tjenerinner gikk frem og tilbake på deres ærender til å gjøre adelsmennene de mye som de måtte spise rede for til aftenens høy måltid. Tjenerne bøyet seg for prinsen, på sin rette plass som en fremmed prins, men greve Carl og hans venn greve Pieterszoon var mindre enn glad for å se ham.

‘Prins Hans, vei for prins Hans!’, kalt en av tjenerne, og alle som var til i salen stod tilbake for å la ham få plass.

‘Så det er deg, prins Hans!’ sa greve Pieterszoon, som var litt mer vennlig enn

dansken, og de holdt ut å snakke sammen om Charles V og hans interesser i Europa. Hans satt ned mellom de hunder foran ilden og så på den i stillhet.

‘Kongen leve, og må hans gjerning få overhånd!’, greve Carl sa, ‘Må hans fiender være slått og må helgen svare hans bønn!’

‘Det er godt at han har venner i Danmark’, svarte greve Pieterszoon, ‘Vi håper denne måten må gro og bære Riket frukt.’

Men ikke alle var rette, og de to jarlene var mindre og mindre vennlige til kongen, og særlig prins Hans, hver dag.

KAPITTEL TO

Danmarks Hoff

Amalienborg Slot stod i København, en stor og herlig bygning, senteret av Danmark, kongens bolig. Utenfor dets høye vegger som nådde, som det skjønte, til skyene, gikk vokterne frem og forbi med deres sverd og våpen over deres skulder, eller stod høyt og rett ved slottets porter. Det var en kald vårmorgen og duggen lå over jorden i dens skygge, selv om toppene av bygninger hvor solen rørt ved en blid hånd med dens gull og gul. Inne i slottet var alt stille, selv om det var ned i kjøkkenet hvor kokkene var oppe, og gjort ferdig for når kongen ville stå opp og spise.

Kongen selv var nu på sengen i hans store rom, vaktet på alle sider med vokterne som holdt plass rundt omkring.

Kong Frederik var ikke en mann som du gjerne ville være på sin feil side. Han sett gammel ut, og sitt ansikt sett ut som vill, eller

glupsk; han var en mann av store ærgjerrighet, og selv om han vet det var kong Christians rette plass til å være kong, og hans etterkommerer, og at hele danske og norske folk ville gjerne kong Christian som konge, han kunne ikke stoppe ved å ta over Danmarks krone. Men nå var en budbringer ned ute ved slottets porte; høre han snakke med vokteren:

‘Jeg bringer Hans Majestet Kong Frederik bud fra Greve Carl Sørby.’

Vokteren sa intet, men kom frem og åpnet porten for ham. I en liten stund var han oppe ved kongens kammer.

‘Deres Majestet’, sa en av de som vokter kongens kammer, ‘Der er et bud som har budskap fra greve Carl Sørby. Vil du at jeg lar ham komme inn?’

‘Det vil jeg’, raspet kongen og satt opp på sengen. Et øyeblikk og budet knelt foran kongens seng.

‘Deres Majestet; må Gud og Maria la dine verk få overhånd og må dine fiender bli utryddet fra jorden! Jeg bringer budskap fra

greve Carl Sørby som er nå i den Hellige Romersk Keiserrike, under keiser Charles V.' 'Jeg vet ham og hans gode gjerninger', svarte kongen, 'Hvordan han stod imot Christian i de gamle dager. Les den ut for meg.'

'Kongen leve for alltid - vi gjør etter din lov', svarte budet igjen, 'Så sier greve Carl Sørby, som i gamle dager var jarl av Lolland. Deres Majestet, kong Frederik, over hele Danmark, Skåne og deres andre landemerker av og til ingen av dem som tilhører, eller blir under; jeg, greve Carl Sørby, av Lolland jarl, syntet det godt å bære hilsen og budskap fra den Hellige Romersk Keiserrike som tilhører Charles den femte, og vise dere hva som har hendt her og hva dere vil gjerne meg i min små makt til å gjøre her i Lierre hvor jeg er, med Christian din bror. Som jeg sier vel, har Christian din bror tatt tilflukt som en flyktning her i keiser Charles lander og søker hjelp fra keiseren. Men keiseren hater kjetter til Romas kirke, til Maria og helgener, og han vil ikke hjelpe Christian mens han er stilt i samtale med Martin Luther, denne velkjent

kjetter som vi jo har alle hørt hans navn klanger ut over hele jorden, og på alle steder, selv om Roma selv, er det mange som hører hans navn til og tilber en veldig fremmed Gud som de sier har ingen velbehag i offeret av brødet og vinen som veksler til Jesu kjøtt og blod, og er offeret hver dag for våre synder, og at man kan ikke innbringe himmelen ved manns gode gjerninger. Med en sådan mann som skal ryste hele jorden med hans kjetteri og ødelegge Marias kirke ved hans ord, har denne mann din bror samtale, og det er sagt ved noen at han vil kanskje ha Luthers bok som er kalt den hellige skrift, oversatt til Dansk så alle kan få være kjetter, en ting som Marias kirke og Roma og paven har alle strengt forbudt. Maria vær oss nådig! Derfor sendte jeg deg bud og spurte i klare, store ord, hva skal jeg gjøre med din bror og hans sønn? Derfor vær meg nådig og

Kong Frederik tar imot brevet fra grev Carl.

hver ting du vil ha meg gjøre skal da hende; fordi jeg er din tjener, greve Carl Sørby, jarl av Lolland.’

Alt var igjen stille. Kongen grunnet innenfor seg, og sa ingenting. Budbringeren knelt i stillhet ved sine føtter.

Endelig kong Frederik lo. Men det var ikke hyggelig latter, det var latter som en hyene ler når det har slått sin rov.

‘Ja, selvfølgelig må denne mann gjøre noen ting om Christian’, svarte kong Frederik, ‘så store kan jeg sverge må han gjøre noe først til prins Hans. Før prins Hans er ute, er alle ting håpløse. Han er jo arvingen. La oss derfor gå ned til mitt rom og skrive ham et svar.’

På Lierre i keiser Charles rike var det en vakker morgen. Våren hadde utsprunget og solen tent en brand av ild over horisonten, og rørt allting med gull. Fuglene sang med en herlig røst fra de tretoppene som om de velkommen solen med deres glade sang her og der mellom grønne og gule jorden. Vannene rundt omkring festningen skinnet med den nyutsprungne sol, stille og vakker